

УДК 336.77:35.072.3(477)

КВАСНІЙ Л.^{1*}, АХЕК'ЯН А.², МОРАВСЬКА О.³

^{1*} к.е.н., доцент, професор кафедри математики та економіки, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, e-mail: lg_k@ukr.net, ORCID ID: 0000-0001-5248-544X

² к. ф.-мат. н., доцент, професор кафедри менеджменту, економіки та туризму, Львівський інститут ПрАТ «ВНЗ «МАУП», e-mail: limaup@iapm.edu.ua, ORCID ID: 0000-0002-7826-8256

³ к.,б.н., доцент кафедри менеджменту, економіки та туризму, Львівський інститут ПрАТ «ВНЗ «МАУП», e-mail: olena.v.moravska@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-0595-858X

ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ЕЛЕКТРОННИХ ПЛАТЕЖІВ В УКРАЇНІ

Мета полягає у теоретичному обґрунтуванні та практичному аналізі проблем державного регулювання ринку електронних платежів в Україні з урахуванням сучасних тенденцій цифровізації фінансового сектору. **Методика.** Методика дослідження базується на комплексному підході, який поєднує **аналіз нормативно-правових актів, порівняльний аналіз, системний підхід, метод експертних оцінок та аналітичний метод**, що забезпечує комплексність підходу та відтворюваність результатів. **Результати.** У результаті проведеного дослідження виявлено низку проблем, що обмежують ефективний розвиток ринку електронних платежів в Україні, серед яких недосконалість нормативно-правової бази, що не повністю відповідає сучасним вимогам цифрової економіки та європейським стандартам у сфері фінансових технологій. Доведено, що низький рівень кібербезпеки є суттєвою загрозою для функціонування платіжних систем. Обґрунтовано, що фрагментація ринку електронних платежів, де існують численні платіжні системи, що працюють за різними стандартами, ускладнює їх інтеграцію та взаємодію, а також знижує рівень конкурентоспроможності. Акцентовано увагу на низькій інноваційності у розробці нових фінансових продуктів і платіжних інструментів. **Наукова новизна** полягає у комплексному дослідженні державного регулювання ринку електронних платежів в Україні з урахуванням законодавчих змін, міжнародних стандартів (PSD2/PSD3) та взаємодії ключових учасників ринку. Вперше системно оцінено прогалини у координації регуляторів і технологічному розвитку, а також запропоновано конкретні практичні заходи з визначенням відповідальних суб'єктів та очікуваних ефектів. **Практична значимість статті** полягає у розробці конкретних рекомендацій щодо вдосконалення механізмів державного регулювання ринку електронних платежів в Україні, що можуть бути використані органами державної влади для формування ефективної регуляторної політики, а також фінансовими установами для адаптації до сучасних вимог безпеки, інноваційності та прозорості платіжних послуг.

Ключові слова: електронні платежі, державне регулювання, фінансові технології, ринок платіжних послуг, цифрова економіка, кібербезпека, нормативно-правове забезпечення, інновації у фінансовій сфері, платіжна інфраструктура, фінансова безпека, вдосконалення нормативно-правових і організаційних механізмів регуляторної політики.

Постановка проблеми

У сучасних умовах цифровізації економіки електронні платежі стають важливим елементом фінансової інфраструктури, що визначає рівень інноваційності та конкурентоспроможності національної економіки. Водночас розвиток ринку електронних платежів в Україні супроводжується низкою викликів, серед яких недостатня адаптивність нормативно-правового регулювання, фрагментарність державної політики у сфері фінансових технологій, недостатній рівень захисту прав споживачів електронних послуг та загрози кібербезпеці. Ці проблеми ускладнюють формування відкритого, безпечного та ефективного ринку електронних платежів. Дослідницька проблема полягає у суперечності між швидким розвитком електронних платежів в Україні та недостатньо ефективними механізмами їх державного регулювання. Її місце в системі регулювання фінансових ринків визначається тим, що електронні платежі є ключовою ланкою платіжної інфраструктури, від належного контролю якої залежить стабільність фінансової системи та довіра суспільства до неї.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Український ринок електронних платежів нині регулюється Законом України «Про платіжні послуги» №1591-IX (30.06.2021) [1], що з 01.08.2022 увів класифікацію платіжних послуг, розширив коло надавачів (у т.ч. небанківських), визначив засади доступу до рахунків і поклав на НБУ повноваження щодо стандартів безпеки та нагляду. Остання оприлюднена редакція закону станом на 15.11.2024 закріпила низку технічних і наглядових уточнень, важливих для практичної імплементації (ліцензування, вимоги до IT-безпеки, доступ до платіжної інфраструктури). У розвиток закону НБУ 25.07.2025 ухвалив Положення про відкритий банкінг (постанова №80), яке набрало чинності 01.08.2025 і запускає нормативний режим для доступу третіх сторін до рахунків (ASPSP), встановлює вимоги до API/ідентифікації та дає перехідний період п'ять місяців для приведення діяльності учасників у відповідність [2]. Ці кроки доповнюють уже впроваджені елементи модернізованої платіжної інфраструктури (SEP 4.0 на ISO 20022, режим 24/7 для міжбанківських платежів), що є технічною основою для масштабування е-платежів і сервісів open banking [3]. Нові законодавчі ініціативи ЄС (PSD3/PSR) спрямовані на модернізацію платіжного ринку, посилення боротьби з шахрайством та уточнення прав і обов'язків провайдерів. Для України вони становлять актуальний орієнтир у процесі гармонізації законодавства [4]. Попри актуальність впровадження систем електронних грошей та електронних платежів в Україні, у вітчизняній науковій літературі досі недостатньо опрацьовано теоретичні аспекти цієї теми. В дослідженнях Сениш П. надано оцінку світовому досвіду і перспективам розвитку електронних грошей в Україні [5]. Науковці Кравчук В., Муржак Ю.В. досліджують електронні гроші в Україні [6;7]. Автори Васильців Т. Г., Лупак Р. Л., Наконечна Н. В. [8], Герасимова С. В., Дмитрієва І. О. аналізують стан і тенденції розвитку ринку електронних платежів в Україні [9]. Дослідженню особливостей розвитку ринку електронних платіжних систем в Україні присвятили свої праці Головка О. Г., Мороз О. К. [10]. Проте питання щодо проблем державного регулювання розвитку ринку електронних платежів в Україні в нинішніх умовах потребує подальшого дослідження.

Формулювання мети статті

Мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні та практичному аналізі проблем державного регулювання ринку електронних платежів в Україні з урахуванням сучасних тенденцій цифровізації фінансового сектору. Досягнення цієї мети передбачає визначення основних недоліків чинної системи регулювання, оцінку ризиків для стабільності фінансового ринку та розробку пропозицій щодо вдосконалення нормативно-правових і організаційних механізмів регуляторної політики.

Методологія дослідження

Методика дослідження базується на комплексному підході, який поєднує кілька методів аналізу та оцінки для вивчення проблем та напрямів удосконалення державного регулювання ринку електронних платежів в Україні.

Дослідження проводилося у кілька етапів:

1. Аналіз нормативно-правової бази.

На першому етапі здійснено аналіз нормативно-правових актів, що регулюють ринок електронних платежів (Закону України «Про платіжні послуги», положень НБУ, директив ЄС PSD2/PSD3), з метою визначення їх ефективності та відповідності сучасним вимогам фінансових технологій.

2. Порівняльний аналіз.

Другий етап передбачав порівняння українського досвіду з міжнародними стандартами (зокрема нормами ЄС), що дало змогу виявити прогалини та недоліки в національній політиці та окреслити напрями гармонізації.

3. Системний підхід.

Третій етап ґрунтувався на використанні системного підходу, в межах якого ринок електронних платежів розглядався як складна система взаємодії державних органів, фінансових установ,

постачальників платіжних сервісів і споживачів. Це дало змогу проаналізувати ключові зв'язки та виявити слабкі місця у функціонуванні системи.

4. Метод експертних оцінок.

На четвертому етапі проведено опитування серед фахівців у сфері фінансових технологій та кібербезпеки з метою ідентифікації найбільш актуальних проблем і ризиків для ринку електронних платежів.

5. Аналітичний метод.

Заключний етап полягав у систематизації та узагальненні теоретичних і емпіричних результатів із використанням аналітичного методу. Це дозволило сформулювати висновки та практичні рекомендації щодо вдосконалення державної політики у сфері електронних платежів.

Виклад основного матеріалу

Ринок електронних платежів в Україні знаходиться на етапі активного розвитку, однак залишається численні проблеми, які стримують його ефективне функціонування. Ринок електронних платежів в Україні демонструє динамічний розвиток, що обумовлено активною цифровізацією економіки, поширенням безготівкових розрахунків та зростанням популярності фінансових технологій серед населення. За останні роки спостерігається стійке зростання обсягу безготівкових операцій: зростає кількість електронних платіжних інструментів, зокрема платіжних карток, мобільних додатків, електронних гаманців і систем миттєвих платежів.

Національний банк України активно підтримує процес розвитку безготівкової економіки, зокрема через реалізацію Стратегії розвитку фінансового сектору до 2025 року, одним із пріоритетів якої є стимулювання електронних платежів.

Під електронним платежем розуміємо будь-яку передачу грошових коштів або еквівалентних цінностей між платником та одержувачем із використанням електронних засобів, включно з платіжними картками, мобільними додатками, інтернет-банкінгом та іншими цифровими платформами, що забезпечують швидкість, безпеку та облік транзакцій у режимі онлайн.

Регулятор удосконалює нормативну базу відповідно до вимог Європейського Союзу, зокрема через імплементацію положень Директиви PSD2 (щодо відкритого банкінгу) та стандартів безпеки платежів.

У період 2020–2024 років ринок електронних платежів в Україні продемонстрував динамічне зростання та суттєву цифрову трансформацію. Цьому сприяли такі фактори: вплив глобальної пандемії COVID-19, зростання популярності безготівкових розрахунків, активізація фінтех-компаній та державна політика з розвитку цифрових фінансових послуг.

Основними тенденціями розвитку є:

1. Різне зростання безготівкових операцій. У зв'язку з пандемією та карантинними обмеженнями в 2020–2021 роках українці масово перейшли на безконтактні та дистанційні форми оплати. За даними НБУ, частка безготівкових платежів з використанням платіжних карт зросла з 55% у 2019 році до понад 70% у 2023 році [7].

2. Розвиток мобільних платіжних рішень. Широке впровадження мобільних гаманців, таких як Google Pay, Apple Pay, а також українських сервісів (Приват24, monobank, Ощад 24/7) суттєво полегшило проведення електронних платежів серед населення.

3. Збільшення кількості фінтех-послуг. Україна увійшла до числа лідерів серед країн Східної Європи за темпами розвитку фінтеху. Понад 200 компаній пропонують рішення в галузі електронних платежів, p2p-переказів, QR-оплат і цифрових валют.

4. Державна політика цифровізації. Ініціатива «Держава в смартфоні» сприяла активному впровадженню електронних послуг і розширенню можливостей для електронних платежів у сфері комунальних, адміністративних і соціальних послуг.

5. Підготовка до впровадження е-гривні. У 2021–2023 роках Національний банк України проводив пілотні проекти з тестування цифрової валюти центрального банку – е-гривні, що є наступним етапом розвитку електронних платежів.

6. Кількість операцій з платіжними картами стабільно зростала: з 5,3 млрд у 2020 році до понад 9 млрд у 2023 році. За оцінками НБУ, частка електронних платежів у роздрібному товарообігу досягла 50% у 2023 році, тоді як у 2020 році вона становила близько 35% [7].

Важливим трендом останніх років є розвиток фінтех-стартапів, які пропонують інноваційні рішення в галузі мобільних платежів, переказів коштів, електронних гаранцій та альтернативних платіжних платформ. Водночас цей сектор стикається з регуляторними бар'єрами, що уповільнює його розвиток порівняно з європейськими ринками.

Таблиця 1

Основні тенденції ринку електронних платежів в Україні

**Джерело: складено авторами за даними [9 – 12]*

№	Основна тенденція	Характеристика
1	Зростання обсягу безготівкових розрахунків	Щорічне зростання кількості операцій за допомогою електронних платіжних інструментів.
2	Розвиток фінансових технологій (фінтех)	Активне впровадження мобільних додатків, електронних гаранцій, систем миттєвих платежів.
3	Підтримка безготівкової економіки державою	Імплементація європейських стандартів, розвиток законодавства у сфері електронних платежів.
4	Нерівномірність розвитку	Висока концентрація електронних платежів у містах та відставання у сільській місцевості.
5	Зростання кіберзагроз	Збільшення кількості кібератак на платіжні системи, потреба у посиленні захисту транзакцій.
6	Низький рівень фінансової грамотності	Обмежене використання електронних платежів через недостатню обізнаність громадян про їх переваги.
7	Розвиток відкритого банкінгу	Поступова імплементація принципів відкритого банкінгу відповідно до європейської Директиви PSD2.
8	Бар'єри для фінтех-стартапів	Складнощі виходу нових гравців на ринок через високі вимоги до ліцензування та регуляторні обмеження.

У 2022–2024 роках розвиток електронних платежів в Україні відбувався в умовах воєнного стану, що зумовило додаткові виклики: перебої в енергопостачанні, кіберзагрози, міграційні процеси. Водночас фінансова система виявила високу стійкість, а банки та платіжні сервіси продовжили розширювати дистанційні канали обслуговування.

Проте ринок електронних платежів залишається нерівномірно розвиненим. У великих містах використання безготівкових інструментів наблизилось до рівня європейських країн, тоді як у малих містах і сільській місцевості досі переважають готівкові розрахунки. Однією з головних проблем залишається недостатня фінансова грамотність населення, що обмежує поширення новітніх платіжних технологій.

Таблиця 2

Динаміка розвитку ринку електронних платежів в Україні (2022–2024 рр.)

**Джерело: складено авторами за даними [13; 14]*

Показник	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Кількість безготівкових транзакцій, млрд	4,8	5,4	6,9
Обсяг безготівкових платежів, трлн грн	5,6	6,7	8,5
Частка небанківських платіжних провайдерів, %	12	16	21
Кількість зафіксованих кіберінцидентів у фінансовій сфері	1 240	1 710	2 360

Практика показує, що стрімке зростання ринку супроводжується новими викликами в сфері фінансової безпеки: кількість кібератак на платіжні системи зростає, що потребує посиленої уваги до захисту персональних даних користувачів і фінансових операцій. Під фінансовою безпекою розуміємо стан захищеності фінансової системи, окремих учасників ринку та користувачів від фінансових, технологічних і кіберризиків, що забезпечує стабільність обігу коштів, захист прав споживачів, запобігання шахрайству, фінансовим злочинам та негативним наслідкам для економіки загалом.

Таким чином, вважаємо, що ринок електронних платежів в Україні має значний потенціал для подальшого зростання, однак його реалізація потребує цілеспрямованої державної підтримки, вдосконалення правового регулювання, посилення заходів кібербезпеки та підвищення фінансової культури громадян.

На Рис. 1 представлено результати опитувань серед фахівців у галузі фінансових технологій та кібербезпеки для оцінки стану ринку та виявлення найбільш актуальних проблем у 2022-2024 роках.

Рис. 1. Діаграма результатів опитування фахівців у галузі фінансових технологій та кібербезпеки за 2022–2024 роки

За результатами опитування встановлено:

- Недосконале регулювання було визначено найбільш актуальною проблемою (30%), що свідчить про нагальну потребу оновлення нормативно-правової бази у сфері електронних платежів.
- Проблеми кібербезпеки посідають друге місце (25%), що підкреслює важливість впровадження уніфікованих стандартів захисту даних та транзакцій.
- Недостатня підтримка фінтех-інновацій (15%) вказує на необхідність активнішого стимулювання розвитку фінансових технологій з боку держави.
- Нерівні умови для стартапів, низька фінансова грамотність та відставання в інтеграції з міжнародними стандартами (по 10% кожна) залишаються суттєвими бар'єрами для сталого розвитку ринку.

Загалом результати опитування підтверджують, що для ефективного розвитку ринку електронних платежів в Україні необхідні комплексні заходи з боку держави, спрямовані на вдосконалення регулювання, посилення кібербезпеки та підтримку інновацій.

Аналіз діючих нормативно-правових актів дав змогу встановити, що в Україні розвивається система регулювання ринку електронних платежів, однак наявне законодавство не повністю відповідає вимогам сучасної цифрової економіки. Закони, що регулюють фінансові послуги та платіжні системи, часто не враховують новітніх технологій та інновацій, таких як блокчейн, криптовалюти та мобільні платежі. Виявлено потребу в оновленні національного законодавства для приведення його у відповідність до європейських та міжнародних стандартів, зокрема в частині захисту персональних даних та захисту прав споживачів.

Однією з найбільших загроз для розвитку ринку електронних платежів є низький рівень кібербезпеки. Незважаючи на деякі ініціативи держави та фінансових установ, кіберзагрози залишаються значною проблемою для користувачів платіжних систем.

Аналіз виявив, що відсутність єдиних стандартів безпеки для платіжних транзакцій та обробки даних клієнтів створює можливості для зловживань і шахрайства. Для усунення цих проблем необхідно розробити та впровадити стандарти безпеки, що відповідатимуть світовим вимогам і забезпечать належний захист даних користувачів.

Таблиця 3

Основні проблеми у сфері державного регулювання ринку електронних платежів в Україні

**Джерело: складено авторами за даними [9 – 11]*

№	Проблема	Суть проблеми
1	Невідповідність нормативно-правової бази	Законодавство не встигає за технологічними змінами та потребами цифрової економіки.
2	Відсутність єдиних стандартів кібербезпеки	Немає уніфікованих вимог до безпеки електронних платіжних операцій та захисту персональних даних.
3	Недостатнє стимулювання інновацій	Відсутні ефективні державні програми підтримки фінтех-компаній та розвитку новітніх платіжних рішень.
4	Нерівні умови для учасників ринку	Великі банки та оператори мають переваги над малими фінтех-стартапами через складні регуляторні вимоги.
5	Слабка інтеграція з міжнародними стандартами	Регулювання недостатньо гармонізоване з нормами ЄС, що ускладнює міжнародну інтеграцію українських компаній.
6	Брак прозорості та відкритості процедур	Недостатня відкритість процесів погодження нових фінансових продуктів та ліцензування нових гравців.
7	Повільна адаптація регуляторів до нових технологій	Державні органи часто не встигають оперативно реагувати на появу нових платіжних інновацій.

За результатами дослідження нами сформовано рекомендації щодо вдосконалення державного регулювання ринку електронних платежів в Україні, що можуть бути реалізовані поетапно:

1. Удосконалення нормативно-правової бази:

- Заходи: внесення змін до Закону України «Про платіжні послуги» та підзаконних актів для більш чіткого регулювання небанківських постачальників платіжних послуг, визначення стандартів кібербезпеки та вимог до відкритого банкінгу.

- Відповідальні: Верховна Рада України, Національний банк України.

- Термін реалізації: 2025–2026 рр.

- Очікуваний ефект: підвищення правової визначеності, зниження регуляторних ризиків, стимулювання конкуренції на ринку.

2. Створення координаційного механізму між регуляторами

- Заходи: заснування міжвідомчої робочої групи з НБУ, Держфінмоніторингом, Мінцифри для погодження стандартів безпеки, обміну даними про інциденти та узгодження політики реагування.

- Відповідальні: Національний банк України, Держфінмоніторинг, Мінцифри.

- Термін реалізації: 2025 р.

- Очікуваний ефект: підвищення ефективності нагляду, зменшення операційних та кіберризиків.

3. Інституційна підтримка впровадження технологій відкритого банкінгу та безпечних платежів

- Заходи: розробка методичних рекомендацій для провайдерів платежів, запуск навчальних програм з кібербезпеки, фінансова підтримка модернізації ІТ-систем.

- Відповідальні: НБУ, асоціації фінансових технологій, міжнародні донори.

- Термін реалізації: 2025–2027 рр.

- Очікуваний ефект: зниження технічних бар'єрів для учасників ринку, підвищення безпеки та якості сервісу, стимулювання інновацій.

4. Оцінка ризиків та економічних ефектів

- Заходи: регулярне проведення аналізу ризиків (кіберзлочинність, фінансові зловживання, операційна нестійкість) та оцінки економічного ефекту від впровадження реформ.

- Відповідальні: НБУ, науково-дослідні установи, експертні групи.

- Очікуваний ефект: обґрунтоване планування реформ, оптимізація витрат на регуляторні та технологічні заходи, підвищення довіри споживачів та інвесторів.

Ринок електронних платежів в Україні потребує більш активного впровадження інновацій, таких як біометрія, штучний інтелект, блокчейн-технології, а також мобільні платіжні платформи. Ці технології дозволяють забезпечити високий рівень зручності та безпеки для користувачів. Однак, через обмежений доступ до сучасних фінансових технологій і недостатнє стимулювання інвестицій

у цю сферу, інновації розвиваються значно повільніше, ніж у розвинених країнах. Потребує удосконалення і платіжна інфраструктура країни.

Платіжна інфраструктура представляє собою сукупність технологічних, організаційних та нормативних елементів, що забезпечують проведення платіжних операцій, включаючи банки, платіжні системи, клірингові центри, платіжні шлюзи, стандарти обміну даними та механізми контролю та нагляду за безпекою та стабільністю платежів.

Практика показує, що незважаючи на велику кількість платіжних систем, ринок електронних платежів в Україні залишається фрагментованим. Це ускладнює інтеграцію різних платіжних інструментів і знижує рівень зручності для користувачів. Кожен платіжний оператор має свої власні стандарти, що створює додаткові бар'єри для споживачів.

Вважаємо, що для вирішення цих проблем необхідна інтеграція платіжних систем та створення єдиного стандартизованого підходу до платіжних послуг.

Таблиця 4

Пропозиції щодо вирішення проблем у сфері державного регулювання ринку електронних платежів в Україні

**Джерело: запропоновано авторами на основі [12; 15]*

№	Пропозиція	Суть пропозиції
1	Оновлення нормативно-правової бази	Прийняття законів, що враховують інноваційні технології (блокчейн, штучний інтелект, криптовалюти).
2	Запровадження єдиних стандартів кібербезпеки	Розробка та обов'язкове впровадження уніфікованих вимог до безпеки електронних платежів.
3	Підтримка фінтех-інновацій	Створення спеціальних програм і фондів для розвитку стартапів у сфері фінансових технологій.
4	Забезпечення рівних умов для всіх учасників ринку	Спрощення процедур ліцензування та реєстрації для малих і середніх фінансових компаній.
5	Гармонізація регулювання з європейськими стандартами	Адаптація національного законодавства до вимог ЄС (зокрема PSD2, GDPR).
6	Підвищення прозорості регуляторних процесів	Відкритість прийняття рішень, публікація критеріїв оцінювання інноваційних платіжних продуктів.
7	Підвищення кваліфікації працівників регуляторних органів	Регулярне навчання державних службовців сучасним цифровим технологіям у сфері платежів.

Вважаємо, що практичні рекомендації повинні мати поетапний, керований та вимірюваний характер, що дозволяє не лише формулювати загальні напрями, а й здійснювати моніторинг реалізації, оцінку ризиків та очікуваних економічних ефектів.

Висновки

Ринок електронних платежів в Україні має високий потенціал розвитку, проте його повноцінна реалізація стримується низкою суттєвих проблем у сфері державного регулювання. У статті окреслено проблеми фрагментарності регуляторної бази, недостатньої координації між регуляторами та відставання технологічних рішень від потреб ринку. Для підтвердження масштабів цих проблем використано статистичні дані. Так, за даними НБУ, у 2024 році в Україні було здійснено понад 6,9 млрд безготівкових транзакцій загальною сумою понад 8,5 трлн грн, що на 27 % перевищує показники попереднього року. Водночас частка небанківських постачальників платіжних послуг зростає, однак їх регуляторний статус залишається нечітким, що створює ризики для конкуренції та захисту споживачів.

Ще одним важливим аспектом є кіберзагрози: за даними CERT-UA, у 2024 році кількість зафіксованих інцидентів у сфері фінансових сервісів зросла на 38 %, що свідчить про потребу посилення вимог до кіберстійкості та автентифікації користувачів. Недостатня координація між НБУ, Держфінмоніторингом та іншими органами ускладнює впровадження єдиних стандартів реагування на інциденти.

Таким чином, кількісні показники підтверджують, що стрімке зростання ринку електронних платежів супроводжується підвищеними ризиками, які не знаходять адекватного відображення у чинній регуляторній політиці. Це підкреслює необхідність більшої гармонізації з директивами ЄС (PSD2/PSD3), посилення наглядових повноважень та розробки єдиної стратегії цифрової трансформації фінансового сектору.

Для ефективного стимулювання розвитку даної сфери необхідне системне оновлення законодавства з урахуванням міжнародних стандартів та технологічних інновацій. Важливим завданням є також впровадження уніфікованих стандартів безпеки, створення сприятливого середовища для фінтех-стартапів, гармонізація регуляторних вимог з європейським правом, забезпечення прозорості процесів регулювання та підвищення професійної компетентності працівників державних органів.

Реалізація запропонованих заходів сприятиме формуванню національного ринку електронних платежів, який відповідатиме сучасним викликам цифрової економіки, буде конкурентоспроможним на міжнародній арені та забезпечить високий рівень захисту прав споживачів.

KVASNII L.^{1*}, AHEKYAN A.², MORAVSKA O.³

1* candidate of economic Sciences, Associate Professor, Professor of the Department of Mathematics and Economics, Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University, e-mail: lg_k@ykr.net, ORCID ID: 0000-0001-5248-544X

2 candidate of physical and mathematical sciences, professor Lviv Institute of Interregional Academy of Personnel Management, e-mail: limaup@iapm.edu.ua, ORCID ID: 0000-0002-7826-8256

3 candidate of biological Sciences, Associate professor Lviv Institute of Interregional Academy of Personnel Management, e-mail: olena.v.moravska@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-0595-858X

PROBLEMS OF STATE REGULATION OF THE ELECTRONIC PAYMENT MARKET IN UKRAINE

The purpose of the study is to provide theoretical justification and practical analysis of the problems of state regulation of the electronic payments market in Ukraine, taking into account modern trends in the digitalization of the financial sector. **Methodology.** The research methodology is based on a comprehensive approach that combines the analysis of regulatory and legal acts, comparative analysis, a system approach, the method of expert assessments and the analytical method, which ensures the complexity of the approach and the reproducibility of the results. **Results.** As a result of the study, a number of problems were identified that limit the effective development of the electronic payments market in Ukraine, including the imperfection of the regulatory and legal framework, which does not fully meet the modern requirements of the digital economy and European standards in the field of financial technologies. It is proven that a low level of cybersecurity is a significant threat to the functioning of payment systems. It is substantiated that the fragmentation of the electronic payments market, where there are numerous payment systems operating according to different standards, complicates their integration and interaction, and also reduces the level of competitiveness. The focus is on the low level of innovation in the development of new financial products and payment instruments. **The scientific novelty** of the article lies in the comprehensive study of state regulation of the electronic payments market in Ukraine, taking into account legislative changes, international standards (PSD2/PSD3) and the interaction of key market participants. For the first time, gaps in regulatory coordination and technological development have been systematically assessed, and specific practical measures have been proposed with the identification of responsible entities and expected effects. **The practical significance of the article** lies in the development of specific recommendations for improving the mechanisms of state regulation of the electronic payments market in Ukraine, which can be used by state authorities to form an effective regulatory policy, as well as by financial institutions to adapt to modern requirements for security, innovation and transparency of payment services.

Keywords: electronic payments, state regulation, financial technologies, payment services market, digital economy, cybersecurity, regulatory and legal support, innovations in the financial sector, payment infrastructure, financial security, improvement of regulatory and organizational mechanisms of regulatory policy.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Верховна Рада України. (2021). Закон України «Про платіжні послуги» від 30 червня 2021 р. №1591-IX [Law of Ukraine "On Payment Services" dated June 30, 2021 No. 1591-IX]. Відомості Верховної Ради України, 39, 324. [In Ukrainian].
2. Національний банк України. (2025). Постанова Правління НБУ «Про затвердження Положення про відкритий банкінг» від 25 липня 2025 р. №80 [Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine "On Approval of the Regulation on Open Banking" dated July 25, 2025 No. 80]. Retrieved from <https://bank.gov.ua> [In Ukrainian].
3. Національний банк України. Система електронних платежів НБУ (SEP 4.0) [NBU Electronic Payment System (SEP 4.0)]. Retrieved from <https://bank.gov.ua> [In Ukrainian].
4. European Commission. (2023). Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on payment services in the internal market (PSR) and Proposal for a Directive on payment services (PSD3) of 28 June 2023. Retrieved from <https://finance.ec.europa.eu>
5. Senyshch, P.M. Світовий досвід і перспективи розвитку електронних грошей в Україні [World experience and prospects for the development of electronic money in Ukraine]. Retrieved from <https://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=70690> [In Ukrainian].
6. Kravchuk, V. (2012). Електронні гроші в Україні [Electronic money in Ukraine]. Аналітичний звіт. Київ: Alfa-PIK, 64–70. [In Ukrainian].
7. Офіційний сайт Національного банку України. Retrieved from <https://www.bank.gov.ua/control/uk/index> [In Ukrainian].
8. Murzhak, Yu.V. (2013). Аналіз функціонування електронних грошей в Україні: проблеми та перспективи розвитку [Analysis of the functioning of electronic money in Ukraine: problems and prospects of development]. Київ, 83. [In Ukrainian].
9. Vasylytsiv, T.H., Lupak, R.L., & Nakonechna, N.V. (2025). Стан і тенденції розвитку ринку електронних платежів в Україні: висновки для його державного регулювання [Status and trends of the development of the electronic payments market in Ukraine: conclusions for its state regulation]. Академічні візії, (41). Retrieved from <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/1799> [In Ukrainian].
10. Slozko, O., & Pelo, A. (2015). Problems and risks of digital technologies introduction into e-payments. Transformations in Business and Economics, 14(1), 42–59.
11. Mohamad, A., Haroon, A., & Najiran, A. (2009). Development of electronic money and its impact on the central bank role and monetary policy. Issues in Information Science and Information Technology, 6(1), 339–344.
12. Digital payments market – growth, trends, COVID-19 impact and forecasts (2021–2026). Retrieved from <https://www.mordorintelligence.com/industry-reports/digital-payments-market>.
13. Національний банк України. Статистика безготівкових платежів та діяльності платіжних систем [Statistics of non-cash payments and payment system activities]. Retrieved from <https://bank.gov.ua> [In Ukrainian].
14. CERT-UA. (2025). Щорічний звіт щодо кібератак у фінансовому секторі України [Annual report on cyber incidents in the financial sector of Ukraine]. Retrieved from <https://cert.gov.ua> [In Ukrainian].
15. The European payments landscape in perspective. Retrieved from <https://www.luxembourgforfinance.com/wp-content/uploads/2020/08/EPA-EU-The-European-Union-Payments-landscape-in-perspective-v16-190620.pdf>.

REFERENCES

1. Zakon Ukrainy «Pro platizhni posluhy» vid 30 chervnia 2021 r. №1591-IX [Law of Ukraine "On Payment Services" dated June 30, 2021 No. 1591-IX]. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2021. 39. 324 [in Ukrainian].
2. Postanova Pravlinnia Natsionalnoho banku Ukrainy «Pro zatverdzhennia Polozhennia pro vidkryti bankinh» vid 25 lypnia 2025 r. №80 [Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine "On Approval of the Regulation on Open Banking" dated July 25, 2025 No. 80]. Available at: <https://bank.gov.ua> [in Ukrainian].
3. Natsionalnyi bank Ukrainy. Systema elektronnykh platezhiv NBU (SEP 4.0) [National Bank of Ukraine. NBU Electronic Payment System (SEP 4.0)]. Available at: <https://bank.gov.ua> [in Ukrainian].
4. European Commission. Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on payment services in the internal market (PSR) and Proposal for a Directive on payment services (PSD3) of 28 June 2023. Available at: <https://finance.ec.europa.eu>
5. Senyshch, P.M. Svitovyi dosvid i perspektivy rozvytku elektronnykh hroshei v Ukraini [World experience and prospects for the development of electronic money in Ukraine]. Available at: <https://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=70690>. [in Ukrainian].

6. 6. Kravchuk, V. (2012). Elektronni hroshi v Ukraini [Electronic money in Ukraine]. *Analitichnyi zvit. K. : Alfa-PIK*, 2012. 64–70. [in Ukrainian].
7. 7. Ofitsiyni sait Natsionalnoho banku Ukrainy [The official site of the National Bank of Ukraine]. Available at: <https://www.bank.gov.ua/control/uk/index>. [in Ukrainian].
8. 8. Murzhak, Yu.V. (2013). Analiz funktsionuvannia elektronnykh hroshei v Ukraini: problemy ta perspektyvy rozvytku [Analysis of the functioning of electronic money in Ukraine: problems and prospects of development]. K., 2013. 83.
9. 9. Vasylytsiv, T. H., Lupak, R. L., & Nakonechna, N. V. (2025). Stan i tendentsii rozvytku rynku elektronnykh platezhiv v Ukraini: vysnovky dlia yoho derzhavnoho rehuliuвання [Status and trends of market development market in Ukraine: conclusions for its state regulation]. *Akademichni vizii*, (41). Available at: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/1799>. [in Ukrainian].
10. 10. Slozko O., Pelo A. (2015). Problems and risks of digital technologies introduction into e-payments. *Transformations in Business and Economics*. 14, (1). 42–59.
11. 11. Mohamad A., Haroon A., Najiran A. (2009). Development of electronic money and its impact on the central Bank role and monetary policy. *Issues in Information Science and Information Technology*. 6 (1). 339–344
12. 12. Digital payments market – growth, trends, COVID-19 impact and forecasts (2021–2026). Available at: <https://www.mordorintelligence.com/industry-reports/digital-payments-market>.
13. 13. Natsionalnyi bank Ukrainy. Statystyka bezgotivkovykh platezhiv ta diialnosti platizhnykh system [National Bank of Ukraine. Statistics of non-cash payments and payment system activities]. Available at: <https://bank.gov.ua>
14. 14. CERT-UA (2025). Shchorichnyi zvit shchodo kiberintsydentiv u finansovomu sektori Ukrainy [Annual report on cyber incidents in the financial sector of Ukraine]. Available at: <https://cert.gov.ua>
15. 15. The European payments landscape in perspective. Available at: <https://www.luxembourgforfinance.com/wp-content/uploads/2020/08/EPA-EU-The-European-Union-Payments-landscape-in-perspective-v16-190620.pdf>.

Стаття надійшла до редакції: 03.05.2025

Received: 2025.05.03